

IRAK VE LÜBNAN MİLLETLERARASI OKULLARI VE DİN EĞİTİMİ MÜFREDATLARI: YALOVA İLİ ÖRNEĞİ

Osman Kamil ÇORBACI*
E-mail: osmann@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7608-068X>

Hakan ÖZKAN**
E-mail: hakan.ozkan@medeniyet.edu.tr
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2023-6873>

Citation/©: Çorbacı, O. K. & Özkan H. (2022). Irak ve Lübnan milletlerarası okulları ve din eğitimi müfredatları: Yalova ili örneği. *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 14, 141-168.

DOI Number: <https://doi.org/10.53112/tudear.1175615>

Öz

Coğrafi konumu itibariyle Türkiye göç güzergâhı üzerinde bulunan, çevresindeki ülkelerden göç alan bir ülkedir. Göçmenlerin yaşam hakkı yanı sıra eğitim almaları da insani bir ihtiyaç ve evrensel bir hakktır. Türkiye'de mülteclere sağlanan eğitim hakkı, uluslararası hukukla güvence altına alınmış ve ulusal hukuk kurallarıyla düzenlenmiştir. Bu çalışmada Yalova iliyle sınırlandırılan Irak ve Lübnan milletlerarası okullarındaki din eğitimi müfredatları; amaç, içerik ve yöntem açısından değerlendirilip müfredatın DKAB eğitimi anlayışına uygunluğu karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Doküman analizi yönteminin kullanıldığı bu çalışmada dini, kültürel ve coğrafi yakınlık nedeniyle Irak ve Lübnan milletlerarası okulları tercih edilmiştir. DKAB programında, mezhepler üstü ve dinler açılımlı öğretim modeli tercih edilmesine karşın Yalova'daki milletlerarası

* Dr. Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü. Din Eğitimi Anabilim Dalı.

** Dr. Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü. Din Eğitimi Anabilim Dalı.

Etik Beyan: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. Makale en az iki hakem tarafından incelenmiş, Turnitin kullanılarak benzerlik raporu alınmış ve araştırma/yayın etiğine uygunluğunu teyit edilmiştir.

Ethical Statement: It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited. The article was reviewed by at least two referees, a similarity report was obtained using Turnitin, and compliance with research/publication ethics was confirmed.

Yazar Katkıları: Osman Kamil Çorbacı (%50); Hakan Özkan (%50).

okullarda dini öğrenme modelinin (confessional) öğretim modeli olarak kullanıldığı gözlemlenmiştir. İl millî eğitim müdürlüğü ve okullardan alınan resmi müfredatların incelenmesi sonucunda verilen din eğitiminin kısmen de olsa öğrencilerin sosyo-kültürel uyumunu desteklediği ve toplumsal uzlaşya zemin hazırladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Din eğitimi, Göç, Milletlerarası okullar, Irak okulları, Lübnan okulları.

IRAQ AND LEBANON INTERNATIONAL SCHOOLS AND CURRICULUMS OF RELIGIOUS EDUCATION: YALOVA PROVINCE EXAMPLE

Abstract

Due to its geographical location, Turkey is a country that is located on the migration route and receives immigrants from the surrounding countries. Like immigrants' right to life, their education is a human need and a universal right. The right to education provided to refugees in Turkey is guaranteed by international law and regulated by the rules of national law. In this study, the religious education curricula in Iraqi and Lebanese international schools confined to Yalova were evaluated in terms of purpose, content and method, and the understanding of the curriculum of Turkish DKAB education appropriateness has been addressed. The analysis of religious education courses in Iraqi and Lebanese schools preferred due to religious, cultural and geographical proximity in this study, in which the document analysis method was used, were similar or different will provide the basis for the study of religious education curricula of other country schools, help to make comparisons between curricula. Although the supra-denominational and religious-oriented teaching model is preferred in the DKAB program, it has been observed that the confessional teaching model is used in international schools in Yalova. As a result of the examination of the official curricula taken from the Provincial Directorate of National Education and schools, it was concluded that the religious education provided partially supports the socio-cultural harmony of the students and lays the groundwork for social reconciliation.

Keywords: Religious education, Migration, International schools, Iraqi schools, Lebanese schools.

Giriş

İnsanlar, sebepleri ve sonuçları farklı olsa da zorunlu veya ihtiyari olarak daha iyi bir yaşam için göç etmişler ve etmeye de devam etmektedirler. Günümüzde dünya ülkelerinin değişen siyasi ve ekonomik şartlarına ilaveten savaş, istila ve iklim gibi sebeplerle göçe zorlanan insanların sayısında artışlar yaşanmaktadır. Birleşmiş Milletler, Haziran 2022 itibarıyla dünyada 89,3 milyon insanın zorla yerinden edildiğini, 53,2 milyon mülteci ve 4,6 milyon sığınmacı olduğunu rapor etmektedir (The UN Refugee Agency, 2022).

Kadim medeniyetlere ev sahipliği yapmış, kıtaların kesişme noktasında olan, siyasi ve ticari açıdan önemli yol güzergâhında bulunan Anadolu, tarihsel süreçte hedef veya transit ülke olarak birçok göç hareketine maruz kalmış ve bir sığınak olarak görülmüştür (Mollaalioglu, 2020). Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti, stratejik konumuyla kitlesel sığınma hareketleri de dâhil olmak üzere tarih boyunca birçok insanı ve topluluğu himaye etmiştir (Aktel & Kaygısız, 2018).

Yaşam koşullarını düzeltmek, yaşadıkları coğrafyadan veya kaotik ortamdan uzaklaşmak için yer değiştirmek durumunda kalan göçmenler, taşınabilir eşyalarının yanında toplumsal ve kültürel birikimleri, maddi ve manevi değerleriyle birlikte göç etmektedir (Yalçın, 2004). Kitle halinde göç edenlerin genellikle bir arada yaşayarak kendi kültür ve alışkanlıklarını gittikleri yerlerde de devam ettirmesi, göç edilen ülkenin halkıyla kültür etkileşimine zemin hazırlamaktadır (Saygın & Hasta, 2018). Göçle birlikte farklı insanlar, kültürler ve sosyal gruplar birbiriyle etkileşim kurmakta; ancak din, dil, değer farklılığı, sosyal ve ekonomik yetersizlikler gibi faktörlerle bazı zorluklar da yaşanmaktadır.

Din ve eğitimi, barış ve hoşgörünün hâkim olduğu bir toplumun inşasında önemli bir rol üstlenmektedir. Din eğitiminde var olan hoşgörü anlayışı, ortak değerler üzerinde birlikte var olma düşüncesi toplum sorunlarına çözüm üretmekte, farklılıkları uyumla kaynaştırmaya ve uzlaşmaya yardımcı olmaktadır. Din, mesajlarının doğru anlatıldığı ve uygulandığı dönemlerde, birlik ve beraberlik, barış ve huzur için toplumun sigortası olmuştur (Tosun vd. 2018).

Göç konusunun ele alındığı din eğitimi çalışmalarının bir kısmı yurt dışına göç eden Türklerin din eğitimiyle ilgiliyken (Cilacı, 1985; Gürer, 2014) diğer bazı çalışmalar ise Türkiye'ye göç eden insanların eğitimini ve sosyolojik durumlarını konu edinmekte, göçle ilgili alan yazımı devam etmektedir. Türkiye'de göçmenlerin din eğitimiyle ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde; Mülteci Öğrencilerin Eğitim Sorunları, Eğitim ve Din Eğitiminden Beklentileri: Eskişehir Örneği (Tosun, A., Yorulmaz, A., Tekin, İ., & Yıldız, K., 2018), Suriyeli Öğrencilerin Din Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar: Kilis İli Örneği (Demir, R., & Okşar, Y., 2018), Din, Sosyalleşme ve Toplumsal Uyum: Suriyeli Mülteciler Örneği (Akkır, R. 2019), Suriyeli Sığınmacı Öğrencilerin Din Eğitimi Sorunları: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenleri Üzerine Nitel Bir Araştırma (Baltacı, A., Coşkun, M. K., & Ceylan, İ., 2019), Suriyeli Çocukların Eğitiminde Alternatif Eğitim Mekânları: Kurslar (Kaya, M, 2022) ve The

Contribution of The Religious Culture And Ethics Course On The Integration Of Children of Syrians In Adana, Turkey. Religious Education (Kızılabdullah, Y. ve Yürük, T. 2018) isimli çalışmalar dikkat çekmektedir. Suriyeli mülteciler ve din eğitimleriyle ilgili yapılan bu çalışmalarda çoğunlukla çocukların oryantasyonu, dil farklılığı, öğretmen ihtiyacı, müfredat- ders kitabı ve materyali eksikliği gibi sorunlar öne çıkarılmaktadır (Duruel, 2016; Emin, 2016).

Çalışmanın Amacı ve Önemi

Çalışmada, ülkemize göç eden ve Yalova'da ikamet eden Irak ve Lübnanlıların zorunlu eğitim çağındaki çocuklarının kendi örgün eğitim kurumlarında aldıkları din eğitiminin incelenmesi amaçlanmıştır. Bununla birlikte çalışmanın alt problemleri şöyle ifade edilebilir:

- Irak ve Lübnan milletlerarası okullarındaki din eğitimi müfredatları; amaç, içerik ve yöntem açısından DKAB eğitim anlayışına uygun mudur?
- Yalova'daki milletlerarası okullarda verilen din eğitimiyle yaşanan ülkeye dini ve kültürel uyum sağlanmakta mıdır?
- Milletlerarası okullarda uygulanan din eğitimi modeli nedir?

Yapılan literatür taramasında Irak ve Lübnan okulları ve müfredatlarıyla ilgili herhangi bir akademik çalışma tespit edilmemiştir. Bu okulların öğrenci sayılarının belirlenmesi ve din eğitimi müfredatlarının değerlendirilmesi, alanında ilk olma özelliği taşımaktadır. Bu yüzden, çalışmanın verilerinin ilerleyen yıllarda yapılacak olan benzer çalışmalara kaynak teşkil edeceği düşünülmektedir.

Yöntem

Yalova ilinde bulunan Irak ve Lübnan milletlerarası okullardaki öğrenci sayılarının ve din eğitimi müfredatlarının benzer ve farklı yönlerini değerlendirmeyi amaçlayan betimsel nitelikli bu çalışma, nitel bir desene hazırlanmış ve araştırma verilerinin toplanmasında doküman incelemesi tekniğinden yararlanılmıştır. Çalışmada, Yalova İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Yalova'daki milletlerarası okullardan resmi yollardan alınan okul açma izin belgeleri, Pktes verileri, bakanlıklarla yapılan yazışmalar ve müfredatlar kullanılmıştır. Müfredatların incelenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Sak vd., 2021; Yıldırım & Şimşek, 2018). İçerik analizi sonucu elde edilen bulgular din eğitimi açısından ele alınarak genel bir değerlendirmeye tâbi tutulmuştur.

1. Göç Olgusu, Din Eğitimi ve Türkiye

Göç; "Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret." (Türk Dil Kurumu, 2022), hayatın bir bölümünü veya tamamını orada yerleşik düzende geçirmek için yapılan yer değiştirme olayı (Akkayan, 1996) şeklinde tanımlanmaktadır. İnsanlık tarihiyle yaşıt olan göç olgusu, önceleri açlık, kıtlık, coğrafi şartlar, iklim koşulları ve savaş nedeniyle yapılırken günümüzde bu sebeplere ilave olarak bireysel, toplumsal, psikolojik, sosyolojik, ekonomik, siyasi, sağlık, hukuk, eğitim ve ekonomik kaygılarla gönüllü bir şekilde de yapılmaktadır (Akan & Arslan, 2008).

Göçle birlikte ülkesinden ve kültüründen uzaklaşan insanların maddi ve manevi varlığını sürdürmeleri ve değerlerini yaşamaları zorlaşmaktadır. Sosyal bir varlık olan insan, birlikte yaşayarak birçok ihtiyacını karşılayabilmekte, kültürel kodlarını muhafaza edebilmektedir (Ekici & Tuncel, 2015). Göç ettikten sonra kendi soydaşlarıyla/vatandaşlarıyla bir arada yaşama eğilimi gösteren göçmenler, aile ve eğitim vasıtalarıyla dil, din ve kültür paylaşımı, aktarımı yapabilmektedir (Güneş, 2005). Göç, insanı ve hayatı farklı boyutlarıyla etkilemektedir. İnsan, zorluğuna ve bilinmezliğine rağmen umutla yeni bir hayat kurmak için ülkesinden ayrılabilir. Göçle birlikte göçmenlerin toplum yapısı, kültürü, dini ve dili değişim ve dönüşüm yaşamakta; göçün tarafı olan birey ve toplum karşılıklı etkileşime girmektedir. Sosyal ve kültürel doku uyumsuzluğunda göç edilen ülkenin toplumsal yapısı ve kimliği zarar görebilmekte, insanlar arasında sorunlar yaşanabilmektedir.

Toplumsal uyum son derece karmaşık ve çok boyutlu olmasına karşın toplum içerisinde denge ve istikrar sağlamak için dinin birleştirici yönünden yararlanılabilmektedir. Din, insanlık tarihi boyunca sosyal dengeye ve iç barışa destek olmuş önemli bir etmendir. Dinin, inanırlarını birleştirme, aidiyet oluşturma, bütünleştirme, aynı hedefe yönlendirme gibi işlevleri vardır. Toplumsal kaynaşma, bütünleşme ve sosyal ahlak düzeni için din önemlidir (Sezen, 1990). Konuyu göç ekseninde değerlendirdiğimizde dinin, toplumsal kabulü kolaylaştırıp hızlandırdığı ve toplumsal uyum açısından önemli bir katalizör olduğunu söyleyebiliriz. Göçmenler, göç ettikleri yerlerde anlam ve aidiyet kazanmak için toplumsal inşa sürecine girmektedir. Anlam arayışlarında ontolojik bağlar, aidiyet arayışlarında da din önemli bir olgudur. İslam tarihindeki ensar ve muhacir kardeşliği sonucunda ortaya çıkan toplumsal formasyon ve bununla birlikte oluşan değerler, hayatın yeniden üretimi ve sürekliliği açısından önemlidir. İslam kardeşliğinin algısı ve uygulaması tarihsel süreçte değişim ve dönüşüm yaşasa da inananların yardımlaşması ve dayanışması devam etmektedir (Koyuncu, 2016). Din kardeşliği, toplumsal uyumu ve kabulü kolaylaştırıcı bir etkiye sebep olduğundan, göçmenlerin kimlik oluşturmada ve yeni topluma adaptasyonunda din eğitimi etkili olmaktadır.

Din eğitimi, dinin öğretileriyle birlikte dinin kültürel kodlarını da öğrencilere aktarmaktadır. Din eğitimi yoluyla dini kültür unsurlarının insanlara sunumunun; şahsiyet oluşumunda, bireysel ve toplumsal bilincin desteklenmesinde, dinin toplumsal kabule ve uyuma ait temel parametrelerinin içselleştirilmesinde ve toplumsal pratiğe aktarılmasında önemli bir işleve sahip olduğu söylenebilir. Türkiye'ye göç etmiş, çoğu Müslüman olan ve farklı kültürlere sahip göçmenlerin topluma adaptasyonunda İslam dininin ilke ve değerleri birleştirici bir rol oynayabilir. DKAB dersi müfredatında öğrenciye aktarılması hedeflenen kök değerlerin; "saygı, adalet, dürüstlük, sabır, sevgi, dostluk, sorumluluk, vatanseverlik, öz denetim ve yardımseverlik" olarak belirlenmiş olması, din eğitimi dersinin hayatın içerisinde oluşuna ve toplumsal olayları dengeleyici rolüne işaret etmektedir. DKAB dersinin farklı inanç ve görüşlere saygı, hoşgörü amaçlayan müfredatı, göçmenlerin sosyo kültürel uyumunu desteklemekte, toplumsal uzlaşmaya zemin hazırlamaktadır. Dinin önemli işlevlerinden biri bireysel ve toplumsal hastalıkların tedavisine yardımcı olmak, bireyin iç huzuruna ilave olarak toplumsal barışa katkı sunmaktır. Göçle birlikte insanlar arasında oluşabilecek anlaşmazlığa ve sorunlara çözüm üretebilme potansiyeli bulunan din eğitiminin önemi her geçen gün daha da artmaktadır.

2. Türkiye'de Milletlerarası Okullar

İletişim ve ulaşım olanaklarının yaygınlaşması ve kolaylaşmasıyla birlikte göç, uluslararası bir nitelik kazanmakta ve homojen bir yapı arz eden devlette zamanla çok farklı milletler bir arada yaşayabilmektedir (Özensel, 2012). Göçmenler, yeni ülkede farklı bir milletle ve kültürle karşılaşmakta, şartlara uyum sağlamaya ve hayata tutunmaya çalışmaktadır. Dili, dini, kültürü ve yaşam tarzı farklı olsa da göçmenler hayatın içinde yeni kültüre adapte olmaya çalışmakta, farklı milletten öğrencilerle aynı sınıfta eğitim alabilmektedir. Göçmenlerin yoğun olduğu ülkelerde eğitim ve öğretim faaliyetleri çok kültürlü eğitime uygun modellerle sürdürülmektedir. Dili, dini, kültürü veya etnik kökeni farklı insanların bir arada yaşama durumunu ifade eden (Gemici & Çatal, 2019) çok kültürlülükte amaç, yoğun göç alan ülkede insanların saygı ve hoşgörü çerçevesinde farklılıklarla birlikte yaşamalarını kolaylaştırmak, barış ve huzur ortamını muhafaza etmek ve sürdürmek, imkân ve fırsatlardan eşit şekilde yararlanmaktır. Çok kültürlü eğitimde de amaç, öğrencilerin kültürel, etnik köken, din ve dil gibi bireysel farklılıklarına bağlı kalmadan eğitimin imkân ve fırsatlarından eşit şekilde yararlanmalarını sağlamaktır (Acar, 2019).

İnsanın birey oluşu, dünyadaki ve ahiretteki hedeflerini gerçekleştirebilmesi eğitimle sağlanabilmektedir. Eğitim, her insan için evrensel bir haktır. Eğitim hakkına erişemeyen mülteciler çocukların toplumun dışına itilme, yeteneklerini geliştirememesi, toplum ve kültürle bütünleşememesi tehlikesiyle karşılaşması muhtemeldir. Son yıllarda yoğun göç hareketlerine maruz kalan Türkiye; toplumun, şartların, eğitimin ve zamanının gerekliliğine göre göçle ilgili yasal düzenlemeler yapmaktadır (Göç İdaresi, 2022; Mevzuat Bilgi Sistemi, 2022).

Devlet okullarında dil ve kültürlerini kaybetme korkusu yaşayan göçmenler, kendi müfredatlarını belirleme hakkına sahip oldukları milletlerarası okullar vasıtasıyla da çocuklarının eğitim ve öğretim ihtiyaçlarını karşılayarak soydaşlarıyla kültürel etkileşim kurabilmekte ve bu şekilde dil ve kültürlerini büyük ölçüde muhafaza edebilmektedir. Farklı bir coğrafya, millet, kültür ve dil havzasında bulunan göçmenlerin kendi dilini, kültürünü ve dinini muhafaza etmesi, varlıklarının teminatı olarak değerlendirilmektedirler (Saygın & Hasta, 2018).

2.1. Milletlerarası Okullar ve Türkiye

Milletlerarası okullar; göçmenler için dil, din ve kültür öğrenme ve yaşam tecrübesi sunarken, öğrencilerin evrensel anlamda farklı branşlarda eğitim almalarına da imkân sağlamaktadır. 5580 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na (Mevzuat Bilgi Sistemi, 2022a) göre milletlerarası okullar, yalnızca yabancı uyruklulara hizmet vermektedir. Türkiye'nin 13 şehrinde toplam 162 özel milletlerarası okulda 28.603 öğrenci eğitim almaktadır. 2021-2022 eğitim-öğretim yılında toplam 130.133 yabancı öğrenci ikamet izninin 7.814'ü Iraklı, 847'si Lübnanlı öğrencilere aittir (Göç İdaresi, 2022). 2022 yılında Türkiye'de resmi izinle ikamet eden 1.423.000 yabancı bulunmakta, Irak vatandaşları 158.219 kişi ile ilk sırada yer almaktadır.

Milletlerarası okulların tâbi olduğu "5580 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu"na göre bu okullarda sadece ebeveyninin ikisi de yabancı uyruklu olan öğrenciler okuyabilmektedir. Çift uyrukluların milletlerarası okulda eğitim almaları yasaktır. Türkiye'de faaliyet gösteren uluslararası okullar ilk kademedен liseye kadar eğitim verebilmekte; sınıflardaki öğrenci yoğunluğunun devlet ve diğer özel okullara göre daha az olduğu bilinmektedir.

3. Yalova İlindeki Irak ve Lübnan Milletlerarası Okulları

Bu bölümde Yalova ilindeki milletlerarası okullar, öğrenci sayıları ve din eğitimi müfredatları incelenecektir. Din kültürü dersi; inanç, ibadet ve ahlak esaslarının anlatıldığı bir ders olmakla birlikte, toplumun değer ve kültürlerini de ihtiva etmektedir. Göç eden bireylerin dini bilgilerini öğrenmesi ve uygulaması, kültür ve değerlerinin aktarımı açısından önem arz etmekte, bu da din dersinin önemini ortaya koymaktadır.

Yalova'da ikisi Irak, biri Lübnanlılar'a ait üç milletlerarası okul bulunmaktadır. Şehirde Iraklılara ait Özel Al Mansour Milletlerarası İlkokul, Ortaokul ve Lisesi, Özel Al-Hadhara Milletlerarası Lisesi; Lübnanlılara ait Özel Yalova Kazanım (Alfayez) Milletlerarası İlkokulu, Ortaokulu ve Lisesi eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürmektedir.

Aşağıdaki tabloda Yalova ilindeki milletlerarası okulların öğrenci sayıları ve Yalova ilindeki devlet okullarında öğrenim gören yabancı öğrenci sayıları listelenmektedir.

Tablo 1: Yalova İli Devlet ve Özel Yabancı Öğrenci Sayısı (Yalova İl Millî Eğitim Müdürlüğü Piktes Verileri, 2022)

SINIF	ÖZEL	ALMANSOUR	ÖZEL	ALHADHARA	ÖZEL	KAZANIM
	MİLLETLERARASI OKULU	MİLLETLERARASI OKULU	MİLLETLERARASI LİSESİ	MİLLETLERARASI LİSESİ	MİLLETLERARASI OKULU	MİLLETLERARASI OKULU
	ERKEK	KIZ	ERKEK	KIZ	ERKEK	KIZ
1.	9	4			5	3
2.	11	10			6	3
3.	9	7			5	2
4.	12	9			2	5
5.	10	3			5	9
6.	6	6			12	6
7.	9	12			10	5
8.	13	8				6
9.	12	10			3	8
10.	6	10	2	2	16	8
11.	13	8	14	12	10	11
12.	12	12	5	10	15	8
TOPLAM	122	99	21	24	89	74

Özel Milletlerarası Okullardaki Öğrenci Sayısı 429
Yalova İli Devlet Okullarındaki Yabancı Öğrenci Sayısı: 5.068

2021-2022 öğretim yılında Yalova'da toplam 5.497 yabancı öğrenci devlet ve özel okullarda öğrenim görmektedir. Tablodan anlaşılacağı gibi milletlerarası okullardaki toplam öğrenci sayısı yüksek değildir. Milletlerarası okullar, özel ve ücretli okullardır; bu okullarda yüksek gelirli ailelerin çocuklarının eğitim aldığı bilinmektedir. Yüksek gelirli ailelerin bir bölümü; Türkiye'ye ve sisteme uyum sağlanması, Türkçe'nin öğrenilmesi, MEB'in köklü eğitim sisteminin daha güvenilir ve yetiştirici olması, Türk kültürü ve arkadaşlar ile yetiş(tir)me isteği gibi nedenlerle çocuklarını milletlerarası okul yerine Türk devlet okullarına gönderebilmektedir.

3. 1. Özel Al Mansour Milletlerarası Okulu

23 Ocak 2017 tarih ve 2017/9776 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla açılan Al Mansour Özel Milletlerarası Okulu'nda anasınıfı, ilkököl, ortaokul ve lise bulunmaktadır. Okulun ilkököl, ortaokul ve lise kısımlarına ait ders programı aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2: Özel Al Mansour Milletlerarası Okulu İlkokul Ders Programı (Yalova İl Millî Eğitim Müdürlüğü, 2022)

DÜZEYLER	İlkokul 1	İlkokul 2	İlkokul 3	İlkokul 4	İlkokul 5	İlkokul 6
	Yaş: 7	Yaş: 8	Yaş: 9	Yaş: 10	Yaş: 11	Yaş: 12
DERSLER	"İslam Eğitimi"	"İslam Eğitimi"	"İslam Eğitimi"	"İslam Eğitimi"	"İslam Eğitimi"	"İslam Eğitimi"

"Arapça"	"Arapça"	"Arapça"	"Arapça"	"Arapça"	"Arapça"
"Matematik"	"Matematik"	"Matematik"	"Matematik"	"İngilizce"	"İngilizce"
"İlimler Başlangıcı"	"İlimler Başlangıcı"	"İlimler Başlangıcı"	"İlimler Başlangıcı"	"Matematik"	"Matematik"
"Beden Eğitimi"	"Beden Eğitimi"	"Beden Eğitimi"	"Beden Eğitimi"	"İlimler Başlangıcı"	"İlimler Başlangıcı"
"Resim"	"Resim"	"Resim"	"Resim"	"Toplum Bilimi"	"Toplum Bilimi"
			"Toplum Bilimi"	"Beden Eğitimi"	"Beden Eğitimi"
				"Resim"	"Resim"

Tablo 3: Özel Al Mansour Milletlerarası Okulu Ortaokul ve Lise Ders Programı (Yalova İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2022)

DÜZEYLER	Ortaokul: 1	Ortaokul 2	Ortaokul 3	Lise 1	Lise 2	Lise 3
	Yaş: 13	Yaş: 14	Yaş: 15	Yaş: 16	Yaş: 17	Yaş: 18
	"İslam Eğitimi"	"İslam Eğitimi"	"İslam Eğitimi"	"İslam Eğitimi"	"İslam Eğitimi"	"İslam Eğitimi"
	"Arapça"	"Arapça"	"Arapça"	"Arapça"	"Arapça"	"Arapça"
	"İngilizce"	"İngilizce"	"İngilizce"	"İngilizce"	"İngilizce"	"İngilizce"
	"Tarih"	"Tarih"	"Tarih"	"Matematik"	"Matematik"	"Matematik"
	"Coğrafya"	"Coğrafya"	"Coğrafya"	"Fizik"	"Fizik"	"Fizik"
	"Matematik"	"Matematik"	"Matematik"	"Biyoloji"	"Biyoloji"	"Biyoloji"
	"Fizik"	"Fizik"	"Fizik"	"Kimya"	"Kimya"	"Kimya"
DERSLER	"Biyoloji"	"Biyoloji"	"Biyoloji"	"Bilgisayar"	"Bilgisayar"	"Bilgisayar"
	"Kimya"	"Kimya"	"Kimya"	"Beden Eğitimi"	"İktisat"	"Beden Eğitimi"
	"Bilgisayar"	"Bilgisayar"	"Vatandaşlık"	"Resim"	"Beden Eğitimi"	"Resim"
	"Vatandaşlık"	"Vatandaşlık"	"Beden Eğitimi"		"Resim"	
	"Beden Eğitimi"	"Beden Eğitimi"	"Resim"			
	"Resim"	"Resim"				

Al Mansour Milletlerarası Okulu'nun ders müfredatları incelendiğinde, Türkçe Kültür dersleri olarak tanımlanan derslerden Türkçe dersinin bulunmadığı, tarih ve coğrafya derslerinde ise kendi ülkelerinin tarihi ve coğrafyasına ilaveten kısmi olarak Türkiye tarihi ve coğrafyası hakkında bilgilendirmeler yapıldığı görülmektedir. Türk okullarında 4. sınıftan itibaren verilen DKAB dersi, Al Mansour Milletlerarası Okulu'nda ilkokul 1. sınıftan itibaren bütün sınıflarda "İslam Eğitimi" adlı dersle verilmektedir. Aynı zamanda ilkokulda verilen "İlimler Başlangıcı" dersinde de tüm ilimlerin başlangıç noktalarının İslam olduğu üzerinde durulmaktadır. Ortaokul düzeyinde verilen "Vatandaşlık" dersinde okulun açıldığı ülkenin vatandaşlık kuralları öğretilmektedir. Lise kısmında sosyal alana yönelik herhangi bir dersin olmaması dikkat çekmektedir.

Özel Al Mansour Milletlerarası Okulu'nun öğrenci sayıları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 4: Özel Al Mansour Milletlerarası Okulu Öğrenci Sayıları (Yalova İl Millî Eğitim Müdürlüğü Piktes Verileri, 2022)

ÖZEL ALMANSOUR MİLLETLERARASI OKULU			
SINIF	ERKEK	KIZ	TOPLAM
1. SINIF	9	4	13
2. SINIF	11	10	21
3. SINIF	9	7	16
4. SINIF	12	9	21
5. SINIF	10	3	13
6. SINIF	6	6	12
7. SINIF	9	12	21
8. SINIF	13	8	21
9. SINIF	12	10	22
10. SINIF	6	10	16
11. SINIF	13	8	21
12. SINIF	12	12	24
TOPLAM	122	99	221

Iraklı öğrencilerin eğitim aldığı, ilkokulu, ortaokulu ve lisesi bulunan Özel Al Mansour Milletlerarası Okulu'nun 2021-2022 eğitim-öğretim yılındaki öğrenci sayısı 221'dir. 2022 yılında Türkiye'de resmi izinle ikamet edenler arasında Irak vatandaşları 158.219 kişi ile ilk sırada yer almaktadır. Yalova'da ikamet eden Iraklıların çocuklarını gönderebileceği iki özel milletlerarası okuldan biri olan Özel Al Mansour Milletlerarası Okulu'nun öğrenci sayısı diğer okuldan daha fazladır.

Özel Al Mansour Milletlerarası Okulu'nun din eğitimi müfredatına dair bilgiler aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 5: Al Mansour Milletlerarası Okulu 1. 2. 3. Sınıf Din Eğitimi Ders Müfredatları (Yalova İl Millî Eğitim Müdürlüğü, 2022)

	1.SINIF	2.SINIF	3.SINIF
Ünite 1	Fatiha Suresi	İhlas Suresi	Maun Suresi
	İmanın Direkleri: Namaz, Oruç, Zekât	Kur'an-ı Kerim'in Hayatındaki Önemi	İnsan Tevhid inancı
	Hadis: Ebeveyni Razi Etmek	Hadis: Güzel Bir Davranışa Öncülük Etmek	Allah'ın Sıfatları
	Müslüman Kimliği	Hz. Peygamberin Hayatı	Kıraat Hükümlerine Giriş

	Emanete Sahip Çıkmak	İbadetlerin İnsana Kazandırdığı Hasletler	İslam'da İşbirliği
Ünite 2	Kevser Suresi	Kadir Suresi	İnşirah Suresi
	İmanın Direkleri: Peygamberlere ve Kitaplara İman	Kur'an-ı Kerim Okumak	Allah'ın Semi' Sıfatı
	Hadis: Tatlı Dil Sadakadır	Hz. Peygamberin Hicreti	Hz. Peygamberin Savaşları
	Temizliğin Önemi	Hadis: Dürüst Olmak	Kutsal Yerlerde Görgü Kuralları
	Disiplinli Olmak	Elbise ve Elin Temiz Olması	Komşuluğun Önemi
Ünite 3	Nasr Suresi	Fil Suresi	Duha Suresi
	İmanın Direkleri: Meleklerle ve Ahiret Gününe İman	Kur'an-ı Kerim'in Nüzülü ve Konuları	Allah'ın Âlim Sıfatı
	Hadis: İyilik Yapmak	Hadis: Yalan Söylememek	Hudeybiye Antlaşması, Hayber Savaşı ve Mekke'nin Fethi
	Hz. Peygamberin Kabilesi, Ailesi ve Hayatı	Abdestin Alınışı ve Önemi	Çalışmada Ustalığın Önemi
	Büyüklerle Saygı ve Hoşgörü	Alay ve İftira Etmenin Kötülüğü	Dilde Üslubun Önemi
Ünite 4	Asr Suresi	Kureyş Suresi	A'la Suresi
	Hz. Peygamberin Evliliği ve Çocukları	Kur'an-ı Kerim'deki Kıssalar	Allah'ın Gafur Sıfatı
	Hadis: İnsanlarla Edepli Konuşmak	Hadis: Allah'ın Sevdiği Ameller	Gıybet Etmenin Kötülüğü
	İhtiyaç Sahiplerine Yardım Etmek	Ebu Talip'in Hayatı	Kelime-i Şehadetin Önemi
	İnsanlarla Selamlaşmak	Yardımlaşmanın Önemi	İnsan Davranışlarında Görgü Kuralları
Ünite 5	Leheb Suresi	Nas ve Felak Sureleri	İnsan ve Şems Suresi
	Kimsenin Özeline Karışmamak	Kur'an'da Namazın Önemi	Allah'ın Rahim Sıfatı
	Hadis: İnsanlara Zarar Vermekten Kaçınmak	Hz. Ebu Bekir'in Hayatı	Affetmenin Önemi
	Hz. Peygamberin Dine Daveti	Hadis: Allah Korkusu	Hasta ve Muhtaçlara Yardım Etmek
	İnsanlarla Selamlaşmak	Hırsızlığın Kötülüğü	Geleceği Yalnızca Allah'ın Bilmesi

Tablo 6: Al Mansour Milletlerarası Okulu 4.5.6. Sınıf Din Eğitimi Ders Müfredatları (Yalova İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2022)

	4.Sınıf	5.Sınıf	6.Sınıf
Ünite 1	Nebe' Suresi	Mülk Suresi	Rum Suresi
	İslam'da Mucizeler	Allah'ın Yaratıcı Sıfatları	Duanın Gerekliliği ve Faziletleri
	Münafıkların Sıfatları	Hadis: Mü'minlerin Sıfatları	İyi Ahlakın Önemi
	Namazın Faziletleri	Mekke ve Medine'deki İslam Davetleri	Ehli Beyt'in İslam'daki Önemi
	Veda Hacı Ve Hz. Peygamberin Vefatı	İslam'da Şaka ve Adabı	Zamanı Doğru ve Verimli Kullanmak
Ünite 2	Kıyamet Suresi	Kalem Suresi	Ahzap Suresi
	Hız. Peygamberin Mucizeleri	Peygamber Göndermenin Hikmeti	Kur'an-ı Kerim'de Helal ve Günah Kavramı
	Cemaatle Namazın Önemi	Eğitim Ve Öğretim Hakları	İstiska (Yağmur) Namazı
	Adil Olmanın Önemi	Medine Toplumunun Genel Yapısı	Görgü Kuralları
	İyiliği Emretmek	Sabrın Önemi	Zekâtın Toplumsal Birlikteki Rolü
Ünite 3	Müzzemmil Suresi	Mearic Suresi	Hac Suresi
	Hız. Musa'nın Mucizeleri	Peygamberlerin Müjdeleri	Kalp ve Dilde İman
	Hız. Ömer'in Hayatı	Hadis: Yalanın Yasaklanması	Hız. Ali ve Hayatı
	Güneş ve Ay Tutulması Namazı	Hız. Peygamberin Seriyeleri	Sahabenin İslam'daki Rolü
	Müslümanlara Karşı Hürmetli Olmak	Su-i Zanda Bulunmamak	Sorumluluğun Önemi
Ünite 4	Cuma Suresi	Taha Suresi	Fetih Suresi
	Hız. İsa'nın Mucizeleri	Velilerin Kerametleri	Haccın Önemi
	Orucun Vücuda Sağladığı Yararlar	Cennet Ağacı	Hız. Fatma ve Hayatı
	Hız. Osman'ın Hayatı	Kanunlara Uymak ve Saygı Göstermek	Dedikodunun Kötülüğü
	İsrafın Kötülüğü	İnsanların Güzel Ahlaklı Olması	Verilen Görevi Zamanında Yerine Getirmek
Ünite 5	Saf Suresi	Lokman Suresi	Saffat Suresi
	Allah'a Secdenin Önemi	Kâfirlerin İstidraçları	İmanın İnsanı Güzelleştirmesi
	Cenneti Hak Edenler	Musab B. Umeyr'in Hayatı	Hız. Hasan ve Hüseyin'in Hayatı
	Kişinin Kendisine ve Topluma Zarar Vermemesi	Medine Halkının Faziletleri	Sadaka ve Türleri

Aile ve Akraba İlişkilerinde Saygı	Fedakârlığın Önemi	Özgürlüğün Sınırları
------------------------------------	--------------------	----------------------

Tablo 7: Al Mansour Milletlerarası Okulu 7.8.9. Sınıf Din Eğitimi Ders Müfredatları (Yalova İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2022)

	7.Sınıf	8.Sınıf	9.Sınıf
	Sad Suresi	Nisa Suresi	Abese Suresi
Ünite 1	İmanı Zedeleyen Davranışlar	Hakiki Mü'min Olabilmek	Arefe ve Bayram Günlerinin Faziletleri
	Nafile Namazlar	İstiska (Yağmur) Namazı	Kusurları ve Ayıpları Gizlemek
	Güzel Ahlakın Toplumdaki Yapıcı Rolü	Aşere-i Mübeşşere	Gusül ve Teyemmüm
	İslam'da Aile	Affetmenin Önemi	Kendisine ve Başkasına Zarar Vermemek
Ünite 2	Kamer Suresi	İsra Suresi	Tahrim Suresi
	İman-Ahlak İlişkisi	Miraç ve Önemi	Vahye Uygun Davranışlarda Bulunmak
	Gece Namazı	Zübeyr B. Avvam'ın Hayatı	Ruhun Mahiyeti
	Kur'an'da Geçen Kadınlar	Başarmak İçin Çalışmak ve Tedbirli Olmak	İstişarenin Önemi
	Eşlerin Hakları ve Görevleri	Merhametin Önemi	Tecessüs (Gizli Halleri Araştırmak)
Ünite 3	Hücrat Suresi	Nur Suresi	Cin Suresi
	İnsanın Kendisini Muhasebe Etmesi	Şirk ve Tehlikeli Davranışlar	Falcılık, Batıl İnanç ve Hurafeler
	Hz. Peygamberin Hanımları ve Faziletleri	Şehit ve Gazilik	Tesettür ve Örtünmenin Önemi
	Kıyamet Gününde Sevilecek Olanlar	Talha B. Ubeydullah'ın Hayatı	İnat ve Münakaşadan Uzak Durmak
	İslami Ekonomik Sistemler	Hasta Ziyaretinin Önemi	Hasta ve Akraba Ziyaretleri
Ünite 4	Haşr Suresi	Enfal Suresi	Müzzemmil Suresi
	Hz. Şuayb'ın Hayatı	Dinde Kolaylık Vardır, Ne Demektir?	Aklın Dindeki Yeri
	İnsan Yetiştirmenin Önemi	Said B. Zeyd'in Hayatı	Resul ve Nebi Farkı
	Cennet ve Cehennem Hayatı	Yumuşaklık ve Özü Kabul Etmek	Mal ve Mevki Hırsından Uzak Durmak
	Bencilliğin Kötülüğü	Amirlere İtaat Etmek ve İşleri Ehline Vermek	İslam'da Hayvan Hakları

Ünite 5	Beled Suresi	Tevbe Suresi	Müddessir Suresi
	Doğru İmanın Önemi	Fıkıh Araştırmaları	Mübarek Gün ve Geceler
	İslam'da Eğitim	Abdurrahman B. Avf'ın Hayatı	Cenaze Namazı ve Defin
	Hadis: Kişinin Kendini Kontrol Edebilmesi	Hz. Peygamber'in Önemli Sünnetleri	Çalışan Hakları
	Cömert Olmanın Faydaları	Emanet Mala ve Verilen Söze Sadık Olmak	Kötü Alışkanlıklardan Uzak Durmak

Tablo 8: Al Mansour Milletlerarası Okulu 10.11.12. Sınıf Din Eğitimi Ders Müfredatları (Yalova İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2022)

	10.Sınıf	11.Sınıf	12.Sınıf
Ünite 1	Yasin Suresi (1-32 Ayet Açıklaması)	Mü'minin Suresi	Bakara Suresi (153-170)
	Allah'ın Sıfatları	Hadis: Erdemin Teşviki ve Ahlaksızlığın Önlenmesi	Ashab-I Kehf
	Yakup Peygamber ve Hayatı	Yahya B. Zekeriya Peygamber ve Hayatı	Hadis: Müslümanlar Arasındaki İş birliği
	İslam'ın ve İnsanın Oluşum Süreci	Şehitler	İslam'da Aile Sistemi
	Şükretmek	Tasavvuf Hikâyeleri: Dünya Sevgisi	Tasavvuf Hikâyeleri: Kızgınlık Yasağı
Ünite 2	Yasin Suresi (33-58 Ayet Açıklaması)	Mü'minin Suresi	Al-i İmran Suresi (90-97)
	İşe Saygı Duymak	Hadis: Komşu ve Arkadaş Hakları	Hz. Meryem Bnt. İmran
	Hud Peygamber ve Hayatı	Ashab-ı Sebt	Kıyamet Günü'nün Dehşeti
	İslam Hukukunda Karşı Cinsle Benzeyen İçin Hz. Peygamber'in Laneti	Hz. Çocuk ve Ebeveyn Hakları	Eşlerin Hakları ve Görevleri
	Sevgi	Tasavvuf Hikâyeleri: Dilde Kötülük	Tasavvuf Hikâyeleri: Bir Hikâye Bir Masal
Ünite 3	Yasin Suresi (59-83 Ayet Açıklaması)		
	En Büyük Günahlar	Hadis: Hakkına Sahip Çıkmak	Hadis: Kendini Cezalandırmak
	İlyas Peygamber ve Hayatı	Süleyman B. Davut Peygamber ve Hayatı	Salih ve Musa Peygamberler
	Müslümanın Kefaletinin Önemi	Kadının Toplumdaki Rolü	İslam'da Ekonomik Sisteme Genel Bir Bakış

	İkiyüzlülük	Tasavvuf Hikâyeleri: Fakirliğin Hikmeti	Tasavvuf Hikâyeleri: Mertlik
Ünite 4	Sebe' Suresi (1-23 Ayet Açıklaması)	Kasas Suresi	İsra Suresi (23-39)
	Hayatta Kalma Yöntemleri	Hadis: Kıyamet Gününde İflas Edenler	Hadis: Cihat ve Mücahidin Onuru
	İdris Peygamber ve Hayatı	İshak Peygamber ve Hayatı	Hz. Şuayb Peygamber ve Hayatı
	İslam'da İnsan Hakları	İslam'da Ekonomik Sistemlerle Çalışmak	Devletin Ekonomik İşleri
	Namus	Tasavvuf Hikâyeleri: Mü'minler Kardeşidir.	Tasavvuf Hikâyeleri: Gurur
Ünite 5	Fatır Suresi (1-26 Ayet Açıklaması)	Mü'minun Suresi	Enbiya Suresi
	Yetim Hakkını Kollamak	Hadis: Çalışanların Dürüstlüğü	Hadis: Dürüst Olmak
	Zülkifl Peygamber ve Hayatı	Zülkarneyn	Hoşgörü ve Barış İçinde Bir Arada Yaşamak
	Alkol ve Uyuşturucu Etkisi	İslamda Ekonomik İşlemler	Yasaklanan İşlemler Tasavvuf Hikâyeleri: Kanaat
	Nezakat	Tasavvuf Hikâyeleri: Karanlıktan Aydınlığa Çıkmak	

3. 2. Özel Al Hadhara Milletlerarası Lisesi

Bünyesinde sadece lise kısmı bulunan ve Irak müfredatı okutulan Al Hadhara Karma Milletlerarası Okulu, 1 Haziran 2021 tarih ve 1886 ruhsat numarasıyla açılmış olup eğitim faaliyetlerine devam etmektedir.

Özel Al Hadhara Milletlerarası Lisesi'nde eğitim alan öğrencilerin sayılarını içeren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 9: Al Hadhara Milletlerarası Lisesi Öğrenci Sayıları (Yalova İl Millî Eğitim Müdürlüğü, Pktes Verileri, 2022)

ÖZEL ALHADHARA MİLLETLERARASI İRAK LİSESİ			
SINIF	ERKEK	KIZ	TOPLAM
10. SINIF	2	2	4
11. SINIF	14	12	26
12. SINIF	5	10	15
TOPLAM	21	24	45

Yalova'da ikamet eden Iraklıların çocuklarını gönderebileceği iki özel milletlerarası okuldan biri olan ve sadece lisesi bulunan Özel Al Hadhara Milletlerarası Okulu'nun 2021-2022 eğitim-öğretim yılındaki öğrenci sayısı 45'tir.

3.2.1. Özel Al Hadhara Milletlerarası Lisesi Okutulan Din Eğitimi Dersleri

Özel Al Hadhara Milletlerarası Lisesi, Irak okulu olduğu için burada da Al Mansour Milletlerarası Okulu'nun 10. 11. ve 12. sınıf din eğitimi ders müfredatı aynen tatbik edilmektedir.

3. 3. Özel Yalova Kazanım (Alfayez) Milletlerarası Okulu

Millî Eğitim Bakanlığı'nın 31 Ocak 2019 tarih ve 2019/M/536 sayılı kararı ile Özel Yalova Kazanım (Alfayez) Milletlerarası Okulu açılma izni verilmiştir. Okulun bünyesinde ilkokul, ortaokul ve lise bulunmaktadır.

Özel Yalova Kazanım (Alfayez) Milletlerarası Okulu'nda okuyan öğrencilerin sayıları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 10: Özel Yalova Kazanım (Alfayez) Milletlerarası Okulu Öğrenci Sayıları, (Yalova İl Millî Eğitim Müdürlüğü, Pktes Verileri, 2022)

ÖZEL YALOVA LÜBNAN KAZANIM MİLLETLERARASI OKULU			
SINIF	ERKEK	KIZ	TOPLAM
1. SINIF	5	3	8
2. SINIF	6	3	9
3. SINIF	5	2	7
4. SINIF	2	5	7
5. SINIF	5	9	14
6. SINIF	12	6	18
7. SINIF	10	5	15
8. SINIF		6	6
9. SINIF	3	8	11
10. SINIF	16	8	24

11. SINIF	10	11	21
12. SINIF	15	8	23
TOPLAM	89	74	163

Lübnanlı öğrencilerin eğitim aldığı, ilkokulu, ortaokulu ve lisesi bulunan Özel Yalova Kazanım (Alfayez) Milletlerarası Okulu'nun 2021-2022 eğitim-öğretim yılındaki öğrenci sayısı 163'tür. 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Türkiye genelinde alınan 847 Lübnanlı öğrenci ikamet izninin 163'ü Yalova'daki bu okulla ilgilidir.

Özel Yalova Kazanım (Alfayez) Milletlerarası Okulu'nda okutulan din eğitimi dersinin müfredatı aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 11: Özel Kazanım (Alfayez) Milletlerarası Okulu 1. 2. 3. Sınıf Din Eğitimi Ders Müfredatları (Yalova İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2022)

ÜNİTE	1.SINIF	2.SINIF	3.SINIF
Ünite 1	Alak Suresi	Teravih Namazı	Saff Suresi
	İlim ve Faziletleri	Adab-ı Muaşeret	Yalan Söylemenin Zararları
	Tecvid	Hz. Peygamber ve Mekke	Hicret
	Cehennem Ateşinin Değmeyeceği Gözler Hadisi	Mülk Suresi	Münafıklık Özellikleri Hadisi
	Sakin Nun Tecvidi	Peygamberlerin İlahi Dine Daveti	Meddi Lazım Tecvidi
Ünite 2	İhlas Suresi	İnsan Suresi	İlmin Fazileti
	Hz. Muhammed (S.A.V.)	Yardımlaşmak	İyilerle Birlikte Olmak
	Mahşerde Gölgelecek 7 Sınıf İnsan Hadisi	Temiz Olmak	Nas Suresi
	Hz. Osman B. Afvan	Komşuya Eziyet Vermeme Hadisi	Oruç Bozmayı Mübah Sayan Haller
	Tenvin Tecvidi	İkbal Tecvidi	Şeddeli Mim ve Nun
Ünite 3	İzin İsteme Adabı	Müminlerin Annesi Hz. Aişe	Tur Suresi
	Hayvan Sevgisi	Büyükklere Göstermek Saygı	Çalışmanın Önemi
	Kuran-ı Kerim	Çevreyi Temiz Tutmak	Hz. Peygamber ve Medine
	Mülk Suresi	Kadir Gecesi	Hz. Hamza B. Abdülmuttalib
	İzhar Tecvidi	Murselat Suresi	İnsanların Arasının Düzeltilmesi
Ünite 4	Peygamberlerin Mucizeleri	Leyl Suresi	Saff Suresi
	Fil Suresi	Okumanın Önemi	Arkadaşlık
	Güzel Konuşmak	Anne ve Babaya Saygı ve İtaat	Kardeşlik
	Hakiki Müflis Kimdir Hadisi	Bayram Namazı	Sorumluluk Veren Yeminler Hadisi

Ünite 5	İnsan Suresi	İhfa Tecvidi	Kıyamet Gününde Hesap Vermek
	Cesaret Ahlakı	Naziat Suresi	Tur Suresi
	Kureyş Suresi	Cami Ve Cemaat	Sağlıklı Yaşam
	Yardım Etmek	Örnek Olmak	Sahabe
	Hz. Safiyye B. Abdülmuttalib	Cuma Namazı	Kıyamet Sahneler Gününden
	İdğam Tecvidi	Meddi Tabi Tecvidi	Kalkale Tecvidi

Tablo 12: Özel Kazanım (Alfayez) Milletlerarası Okulu 4.5.6. Sınıf Din Eğitimi Ders Müfredatları (Yalova İl Millî Eğitim Müdürlüğü, 2022)

Ünite	4.Sınıf	5.Sınıf	6.Sınıf
Ünite 1	Necm Suresi	Zekât	Kaf Suresi
	Mahreç Bölgeleri ve Hükümleri	Sadaka	Durmanın Kuralları Tecvid
	Oruç ve Sağlık	Mahreçlerin Uygulanması	Hz. İsa
	Hz. Zübeyir B. Avvam	Kamer Suresi	Hayvanlarla İlgilenmek Hadisi
	Cennet ve Cehennem	Hz. Enes B. Malik	Tecvidde Dilin Ucunun Çıkması
Ünite 2	Müminin Her İşinin Hayır Olması Hadisi	Sosyal Sorumluluklar	Zuhur Suresi
	Ramazan Ayı	Paylaşmak	Hz. Ebu Zer El-Gıfari
	Dürüstlük	Hz. Aişe	Hz. Peygamberin Hayatından Kesitler
	Orucun Faziletleri	Boğaz Mahreçleri ve Hükümleri	Bedir Savaşı
	Fidye	Fil Suresi	Duhan Suresi,
Ünite 3	Necm Suresi	Namazın Rükunları	Duhan Suresi
	Faziletli Mescitler	Namazın Şartları	Zekât Miktarı
	Temizlik	Kevser Suresi	Zekâtın Kullanılacağı Yerler
	Kalkale Tecvidi ve Mertebeleri	Abdest	Duhan Suresi, Suyu Tasarruflu Kullanma Hadisi
	Necm Suresi	Namazı Bozan Şeyler	Harflerin Okunuşu
Ünite 4	İsar(Kendi İhtiyacı Varken Başkasını Gözetmek) Ahlakı	Müslümanın Ahlakı	Kaf Suresi
	Dostluk	Amellerin Kabul Edilmesi Hadisi	Güneş Tutulması Namazı
	Güzel Ahlak	Peygamberin Arkadaşları	Dili Günahlardan Koruma Hadisi
	Mahreç Bölgeleri ve Hükümleri	Mülk Suresi	Hz. Halid B. Velid
	Kamer Suresi	Akraba Hakları	Casiye Suresi
Ünite 5	Tin Suresi	Anne ve Babaya İtaat	Akraba Hakları
	Gusül	Namazın Farzları	Mahreçlerin Tatbiki
	Nafile Oruçlar	Namazın Sünnetleri	Korku Namazı
	Orucu Bozan Haller	İmanın Şartları	İslam'ın Şartları
	Sadakanın Faziletleri Hadisi	Emanet ve Önemi	Casiye Suresi

Tablo 13: Özel Kazanım (Alfayez) Milletlerarası Okulu 7.8.9. Sınıf Din Eğitimi Ders Müfredatları (Yalova İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2022)

Ünite	7.Sınıf	8.Sınıf	9.Sınıf
Ünite 1	İsra Suresi	İnsan Suresi	Kuran-ı Kerim'in Nüzul Sebepleri
	Allah Sevgisi Hadisi	İslam İnancı	Hücurat Suresi
	Abdestin Farzları	Kuranı Kerim Öğrenme ve Öğretme	Hayırlı Mevsimler Hadisi
	Meddi Sile Tecvidi	Peygamberlere İman	Ra Harfinin Hükümleri Tecvidi
	Abdestin Sünnetleri	Ahiret Gününe İman	Ehli Beytin Üstünlükleri
Ünite 2	Namazın Şartları ve Rükünleri	Mülk Suresi	Tövbe
	Namazı Bozan Haller	Namazın Faziletleri	İnce ve Kalın Ra'nın Hükümleri Tecvidi
	Meddi Sile ve Kısımları	Orucun Önemi ve Esasları	İnsanların İhmal Ettiği İhlaller Hadisi
	İsra Suresi	Hz. Peygamberin Hicreti	Hücurat Suresi
	Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.)	Ensar ve Muhacirler Arasında Kardeşlik	Borç Vermek
Ünite 3	Meddi Sile Kübra	Kalem Suresi	Ra Harfinin İnceltilmesi Tecvidi
	İyiliği Emretmek	Ahlaki Erdemler	Hudeybiye Antlaşması
	Allah'ın Peyganberi Hz. Davud	Esmâü'l-Hüsna	Hücurat Suresi
	İlim ve Amelin Faziletleri	Hz. Peygamberin Ahlakı	Hayber'in Fethi
	Meddi Lazım Çeşitleri	Müminlerin Sıfatları	İnce ve Kalın Ra'nın Hükümleri Tecvidi
Ünite 4	İsra Suresi	Meariç Suresi	Yol Ahlakı Hadisi
	Müslümanın Ahlakları Hadisi	Hz. Yunus Peygamber	İslam'ın Çevreye Verdiği Önem
	Ümmetin Hayırlıları	Komşuya Saygı Gösterme	Hücurat Suresi
	Yumuşak Huyluluğun Fazileti Hadisi	Kamu Malını Korumak	Büyük Günahlar
	Hayvanların Zekâtı	Ayetel Kürsi	Ra Harfinin Hükümlerinin Uygulanması
Ünite 5	Mahsullerin ve Meyvelerin Zekâtı	Bedir Uhud Muharebesi	Allah'ın Peygamberi Hz. Yunus
	Fecr Suresi	Feth Suresi	İnşirah Suresi
	Allah'ın Peyganberi Hz. Süleyman	Kadınların Toplumdaki Rolü	Güzel Bir İşe Öncülük Etme Hadisi
	Meddi Lazım Harfi	Yemek Adapları	Yemenin Emanet Vermek, Vekâlet
	Durma Tecvidi	Kanunlara Önemi	Uymanın Sosyal Sorumluluklar Hadisi

Tablo 14: Özel Kazanım (Alfayez) Milletlerarası Okulu 10.11.12. Sınıf Din Eğitimi Ders Müfredatları (Yalova İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2022)

	10.Sınıf	11.Sınıf	12.Sınıf
Ünite 1	Kuran-ı Kerim'in Mucizeleri	Sözlü Mucizelerden Örnekler	Uydurma Hadislerin Olumsuz Etkileri
	İbtidanın Hükümü Tecvid	Allah'ın İnanmak	Birliğine Günah Tehlikesi Hadisi
	Sünnet Kitapları	Yasin Suresi	Tekfirden Sakınmak-Sakındırmak
	Allah Yolunda Cihad	İslam Medeniyetinin Doğuşu	Toplumsal Şiddet
	İbtidanın Caiz Hükümü Tecvid	Uydurma Hadislerin Olumsuz Etkileri	Yasin Suresi
Ünite 2	İslam'da İman Tasavvuru	Sünnet Öğrenmek İçin Yapılan Yolculuk	Hz. Âdem'in Kissası
	İstihare Namazı	Hz. Peygamberin Mertebesi Hadisi	Maide Suresi
	İbtidanın Caiz Hükümünün Çeşitleri Tecvid	Hz. Peygamberin Davette Metodu	Ürdün'ün İslami Konulara İlgisi
	Bakara Suresi	İnsanlara Eziyet Etmenin Yasaklanması Hadisi	İslam'da Kadının Hakları ve Sorumlulukları
	İlmin Faydaları	Haşr Suresi	Müslüman Ahlakı
Ünite 3	Güzel Ahlak Hadisi, Hz. Davud'un Hayatı	Allah Sevgisi Hadisi	Boşanmak ve İddetin Hükümü
	Enam Suresi	İslam'da Kadının Hakları ve Sorumlulukları	Karı-Kocanın Hâkim Kararıyla Ayrılması
	Elbise ve Ziynet	Ehli Beytin İslam'a Hizmetteki Rolü	İslam'da Cihad
	İbtidanın Caiz Olmadığı Yerler Tecvid	Raşid Halifelerin Hayatından Kesitler 1	Tevbe Suresi
	İslam ve Çevre	Günah Tehlikesi Hadisi	Toplumsal Anarşi
Ünite 4	Müddessir Suresi, Din Kolaylıktır Hadisi	Evliliğin Hükümleri, Evliliği Haram Olan Kadınlar	Raşid Halifelerin Hayatından Kesitler 1
	Kuran-ı Kerim'de Sükün-Sessizlik Tecvidi	Boşanmak, Hâkim Kararıyla Ayrılmak, İddet	Kuran-ı Kerim'deki Bilimsel Mucizeler 2
	İnsanın Sonu ve Varacağı Yer	Hz. Âdem'in Kissası	Hud Suresi, Miras
	Müslümanın Şahsiyetini İnşa Etmede İmanın Rolü	Zulmün Haramlığı Hadisi	Hayvanlara Merhamet
	İbtida Hükümlerinin Uygulanması Tecvid	Toplumsal Şiddet	Toplumsal Öneriler Hadisi
Ünite 5	Sahabeden Şehit Olanlar	İslam'da Karı-Koca Hakları, Evlilik Sorunları	Enam Suresi
	Hud Suresi	İslam'da Cihad, Sosyal Tavsiyeler Hadisi	Raşid Halifelerin Hayatından Kesitler 2

2 Konuda Hased Etmenin Caizliği Hadisi, Fedakârlık	Kuran-ı Bilimsel	Kerim'deki Mucizeler	Adaletsizliği Hadislerin İncelenmesi	Yasaklayan
Kumar	Raşid Hayatından	Halifelerin Kesitler 2	Kuran-ı Mucizeler 2	Bilimsel
Karaborsacılık, Terör	En Faziletli Hadisi,	Mescitler İslam'ın	Ürdün'ün İslami Konulara İlgisi	Hoşgörüsü

DKAB öğretim programı hazırlanırken; ilkokul öğrencilerin yaş ve gelişim seviyesi, bireysel farklılıkları gözetilmiş, yapılandırmacı öğrenme modelini destekleyen beceri temelli ve öğrenci merkezli öğrenme, çoklu zekâ gibi yaklaşımlar dikkate alınmış, öğrencilerin ahlaki bütünlük içerisinde dengeli ve sağlıklı kararlar alabilen özgüvenli bireyler olmaları hedeflenmiştir. Bu odak noktasıyla Al Mansour ve Al Favez Milletlerarası Okulu ilköğretim müfredatlarını değerlendirdiğimizde:

- Ünitelerde öğretilen sureler, öğrencilerin biliş seviyelerine göre düzenlenmiş; ayetlerde verilen mesajların günümüzle bağlantısı kurulmaya çalışılmıştır.
- Ünitelerdeki surelerde anlatılan peygamberlerin hayatı üzerinde durulmuş; davet, vahiy ve mucize kavramları anlatılmıştır.
- Ünitelerdeki konular günlük hayattan seçilmiş olup öğrencilerin hayatta edindikleri deneyimlerden örneklem alınarak işlenmiştir. Konu anlatımında tercih edilen ayet, hadis, kavram ve dualar, öğrenci seviyelerine uygun olarak ele alınmıştır.
- Sevap, günah, iyilik ve kötülük kavramı ayet ve hadis destekli anlatılmış; İslam'ın şartları her sınıf ve üniteye öğrenci seviyelerine uygun olarak yer almıştır.
- Güzel ahlakın bireysel ve toplumsal hayattaki önemi vurgulanmış; anne ve baba, aile ve akraba, komşu ve arkadaşlarla ilişkilerin mahiyeti ayet ve hadislerle açıklanmıştır.
- Peygamberlik öncesi Mekke toplumunun sosyal ve dini özellikleri, Hz. Peygamber'in doğumu, çocukluk ve gençlik yılları anlatılmıştır.
- Temizlik konusu ayet ve hadislerle açıklanmış, ibadetlerde temizliğin önemine değinilmiş, abdestin alınışı anlatılmıştır. Maddi ve manevi temizlik, beden ve ruh temizliği, vücut ve kalp temizliği arasındaki ilişkiye değinilmiştir.
- Ramazan ayının Kuran'ın vahyedildiği ay olduğu anlatılmış, Kadir Gecesi'nin öneminden bahsedilmiştir. Oruçlunun dikkat etmesi gereken hususlara ve ramazan ayı ile ilgili kavramlara yer verilmiştir.

- Selam vermenin, insanlarla iyi geçinmenin ve yardımlaşmanın önemine değinilmiş, bu konuda dikkat edilecek hususlar üzerinde durulmuştur.
- Bayramların, din ve dinî değerlerin toplumsal bütünlüşmeye katkısına değinilmiştir.

DKAB öğretim programında ortaokulu tamamlayan öğrencilerin; ilkokulda kazanmış oldukları varsayılan yetkinlikleri geliştirerek manevi değerleri benimsemeleri, hak ve sorumluluk dengesini kuran bireyler olmaları hedeflenmiştir. Bu odak noktasıyla Al Mansour ve Al Fayez Milletlerarası Okulu ortaokul müfredatlarını değerlendirdiğimizde:

- Ünitelerde seçilen surelerin verdiği mesajlar üzerinde durulmuş, ayetlerde geçen peygamberlerin hayatları anlatılmıştır. Sureler vasıtasıyla görülen ve görülemeyen varlıklar anlatılmış, ahiret hayatı hakkında bilgiler verilmiştir.
- Hac ibadeti hakkında bilgi verilmiş, kavramlar açıklanmış; genel olarak tüm ibadetlerin sosyal, kültürel ve ahlaki yönleri değerlendirilmiştir.
- Birey ve toplumların ahlaki gelişiminde örnek tavır ve davranışların katkısı açıklanmış, ilke ve eylemlerde dengeli ve istikrarlı olmak öğütlenmiştir.
- Hz. Peygamber'in hem insani hem de elçilik yönü ayetlerden hareketle yorumlanarak anlatılmış; Hz. Peygamberin tüm insanlara uyarıcı ve müjdeci olması, güzel ahlaki tamamlamak üzere gönderilmesi anlatılmıştır.
- İslam'ın yardımlaşmaya ve paylaşmaya verdiği önem ayet ve hadisler ışığında yorumlanmış; fakirliğe ve sosyal adaletsizliğe karşı zekâtın çözüm aracı olduğuna değinilmiştir.
- İslam dininin yasakladığı zararlı alışkanlıklara değinilmiş, bunların kişi ve toplum hayatı üzerindeki olumsuz yansımaları açıklanmıştır.
- Doğruluk, dürüstlük, ahlak, yumuşaklık, emanete sahip çıkma, bencil olmama, çalışan haklarına riayet gibi kavramlar üzerinde durularak bunların toplumsal bütünlüşmeye katkısına yer verilmiştir.
- Kur'an-ı Kerim'im doğru okunması için tecvidin öneminden ve içeriğinden bahsedilmiş; vahyin anlamı, anlaşılması ve uygulanmasının önemine vurgu yapılmıştır.
- İslam'da aile kavramı üzerinde durularak eşlerin ve aile üyelerinin birbirlerine karşı olan hak ve sorumluluklarına, aile içi iletişime, aile içi danışmaya ve birbirlerinin görüşlerine değer vermeye vurgu yapılmıştır.

Liseyi tamamlayan öğrencilerde, ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları varsayılan manevi değerlerin benimsenip hayat tarzına dönüştürmüş olması beklenmektedir. Bu yüzden

DKAB öğretim programıyla da öğrencilerin üretken ve aktif vatandaşlar olarak temel düzey beceri ve yetkinliklerle hayata hazır bireyler olmaları amaçlanmıştır. Bu odak noktasıyla Al Mansour ve Al Fayez Milletlerarası Okulu lise müfredatlarını değerlendirdiğimizde:

- Ünitelerde seçilen surelerde imanın mahiyeti, imanın tasdik ve ikrar ilişkisi konularına yer verilmektedir. İncelenen surelerde İslam'ın ana bilgi kaynağı olan Kur'an'ın bir mucize ve insanlar için hidayet kaynağı olduğu anlatılmaktadır.
- Ünitelerde Allah'ın sıfatları açıklanmış, Allah ile kul arasında aracı(lığın) olmadığı vurgulanmıştır. Ölçülü ve sorumlu bir hayat için korku ile ümit arasında yaşamak tavsiye edilmiştir. Allah'ın varlığı ve birliği akıl ve vahiy ile izah edilmiş, Allah inancının önemi anlatılmıştır.
- Ünitelerde İslam'da ibadetin amacı, önemi ve kapsamı, ibadet-ahlak ilişkisi anlatılmış, ibadetlerin toplumsal yönüne değinilmiştir.
- Ünitelerde değerlerin oluşumuna etki eden unsurlar anlatılarak, adaletsizlik, kul hakkı, toplumsal sorunlar ve zulüm kavramları günlük hayattan örneklerle açıklanmıştır.
- Ünitelerde kadının toplumdaki rolü, hakları ve sorumlulukları, İslam dininin aile kurumuna verdiği önem anlatılmış; aile birliğinin bozulmasının hangi durumlarda mümkün olabileceği ve kadına nasıl davranılacağı açıklanmıştır.
- Ünitelerde cihatla ilgili ayet ve hadisler tüm boyutlarıyla incelenerek bu kavramın ihtiva ettiği anlamlara işaret edilmiştir.
- Ünitelerde toplum için barışın ve hoşgörünün önemine vurgu yapılmış, toplum huzurunu bozabilecek davranışlara ve bunların zararlarına değinilmiştir.
- Ünitelerde varoluşun ve hayatın anlamı üzerinde durularak büyük küçük günahlar, kıyamet ve ahiret hayatıyla ilgili kavramlara yer verilmiştir.
- Ünitelerde günümüz ekonomik sistemleri hakkında bilgi verilerek helal ve haram olan iktisadi işlemler açıklanmıştır.
- Ünitelerde yeni ortaya çıkan fıkhi durumlarla ilgili açıklamalar yapılmış, içtihadın önemi ve gerekliliğinden bahsedilmiştir.

Nüfusunun yarısının Şii olduğu kabul edilen Irak ve Lübnan'dan ülkemize göç eden ailelerin zorunlu eğitim yaşında olan çocuklarının okullarda aldıkları din eğitimi dersleri, ülkelerinde uygulanan ders programıyla aynı olması beklenmekte iken, ders konuları ve içerikleri gözden geçirildiğinde eğitimin Sünni anlayışa göre yürütüldüğünü söylemek mümkündür. Müfredatların, okulların açıldığı ülkelerdeki hâkim itikadi görüşe göre düzenlenmesinin nedeninin, o ülkenin Millî Eğitim Bakanlığı'ndan kolay onay alınmak istenmesi olduğu düşünülmektedir.

Milletlerarası okullardaki din eğitimi dersleri ve içerikleri Türk DKAB programıyla karşılaştırıldığında; programların benzerlik ve farklılıklarının olduğu görülmektedir. Milletlerarası okullarda dersler, Türkiye'de okutulan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi müfredatında olduğu gibi amaç, içerik, kazanımlar şeklinde düzenlenmemiş; konular, haftalara yayılmıştır. Dönemin genel amacı belirlenmiş olsa da öğretim yöntemlerine detaylı bir şekilde yer verilmemiştir. DKAB programında, mezhepler üstü ve dinler açılımlı öğretim modeli tercih edilmiştir. Yalova'daki milletlerarası okullarda ise dini öğrenme modeli (confessional) kullanılmaktadır. Bu modelde amaç, bireyi dindarlaştırmaktır. Derslerde farklı din ve kültürlerle bir arada yaşayan bireylerin, diğer din ve mensuplarına karşı saygılı olması ve onlarla ortak yaşam kültürü geliştirebilmeleri için öncelikle kendi dinlerini iyi bilmeleri gerektiğine vurgu yapılmaktadır. Bu modelde farklı dinler, mensup olunan dine göre ve onun yorumuyla öğretilmektedir. Yalova'daki milletlerarası okullarda verilen din eğitiminde diğer semavi dinler hakkında tanıtıcı ve tanımlayıcı bilgi ya hiç verilmemekte ya da kısmi olarak verildiği için tek yönlü bir yapı arz etmektedir. Hz. Peygamber döneminde Musevi ve Hıristiyanlarla sosyal münasebet ya da savaşlar sırasında yaşanan olay ve kıssalardan ibaret olan bu tanımlayıcı bilgiler diğer din mensuplarını tanıma ve bir arada yaşama kültürü oluşması için yeterli değildir.

Milletlerarası okullardaki din eğitimi derslerini kaynak yönünden incelediğimizde, İslam dininin temel kaynakları olan Kur'an-ı Kerim ve sünnetin referans alındığı gözlemlenmektedir. Ders kitabı olarak kendi ülkelerinde kullanılan din eğitimi kitabı yanında öğretmen, kendi notlarını hazırlayıp bu notlar üzerinden din eğitimi derslerini vermektedir. Farklı illerde bu ülkelere ait okullardaki öğretmenlerin de din eğitimini genellikle kendi notları ve yönlendirdiği sanal ortamdaki bilgiler üzerinden vermesi, eğitimde birlik esasıyla uyumamaktadır.

Ders konularında İslamiyet'in inanç, ibadet ve ahlak konularının önemsendiği görülmektedir. Derslerde Kuran-ı Kerim'i doğru okuma, ezberleme ve anlamaya yönelik içerikler hazırlanmış, soru sorma, kıssa anlatma, okuma ve anlatma gibi öğretim yöntemleri kullanılmıştır. Öğretim materyali olarak ses ve öğretim videoları, tahta ve kitap malzemelerinden yararlanılmaktadır.

Şii bir kültüre sahip olmalarına rağmen ailelerin çocuklarını Sünni eğitim veren Türk devlet okullarına göndermesi, incelenmesi gereken önemli bir tercihtir. Bu durumun salt ekonomik durumla açıklanamayacağı düşünülmektedir. Türk devletinin köklü, güvenilir, sistemli ve verimli eğitim anlayışının yabancı ailelerde olumlu karşılığı olduğunu gösteren önemli bir veri olarak değerlendirilmektedir. Göçle birlikte özgürleşen aile ve çocukların, kendi ülkelerinde zorunlu olan eğitim anlayışı yerine mezhepler üstü bir yaklaşımla öğretilen din eğitimi derslerini tercih etmesi dikkat çekmekte, konunun detaylı olarak incelenmesi önerilmektedir.

Sonuç

Türkiye'nin batıda Avrupa ülkelerine sınır olması, doğu sınırında yaşanan savaş, iç çatışma, ekonomik ve politik nedenler ülkeyi göç için transit veya hedef ülke haline getirmiştir. Son yıllarda Ortadoğu coğrafyasında yaşanan insani krizler sonucu ülkemize milyonlarca insan sığınmıştır. Göç sebebiyle başka bir ülkeye yerleşenlerin geçmiş yaşantıları, sosyoekonomik düzeyleri, eğitim ve öğretime ulaşma zorlukları, dil farklılığı, eğitime ilgisizlikleri ve kentleşme sürecini tamamlamamış olmaları toplumsal yaşamı ve kaynaşmayı güçleştirmektedir.

Irak ve Lübnan özel milletlerarası okullarında okuyan göçmen çocukları, devlet okullarında karşılaşmaları muhtemel olan yalnızlık, dil ve iletişim problemleri, sosyal ve kültürel uyumsuzluk, dersleri anlayamama, dışlanma, olumsuz ön yargı, psikolojik ya da fiziksel şiddete maruz kalma sıkıntılarıyla karşılaşmamaktadır.

Irak ve Lübnanlı öğrencilerin din dersleri kendi dillerine hâkim din eğitimcileri tarafından verildiğinden öğretmenlerin yeterlilik ve sınıf yönetimi konusunda sorun yaşamadıkları, derslerin yapısı ya da içeriğinden kaynaklanan problemlerle karşı karşıya kalmadıkları söylenebilir. Irak ve Lübnan okullarındaki din eğitimi dersinin içerikleri istenilen düzeyde olmasa da farklılıklara saygı, hoşgörü, sorumluluk sahibi olma, din kardeşliği gibi içeriklerin öğrencilerin sosyal ve kültürel entegrasyonuna olumlu yönde katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu öğrencilerin ana dilleri Arapça olduğu için Kur'an'ı Kerim bilgilerinin ve ezberlerinin Türk öğrencilerden iyi olduğu varsayılmaktadır.

Derslerin çoğunlukla hocaların kendilerine mahsus notlar üzerinden işlendiğini dikkate aldığımızda, bu notlarla bakanlık onayına sunulan müfredat programına ne oranda sadık kalındığı tartışma konusudur. Ayrıca millî eğitim mevzuatına göre yabancı ve milletlerarası okullarda Türkçe dersi olması gerekirken Yalova'daki milletlerarası okullarda hem Türkçe dersinin hem de Türk kültürünü ele alan derslerin müfredatta yer almaması hayli dikkat çekicidir.

Dikkat çeken bir diğer husus, din derslerinin içeriğiyle ilgilidir. Nüfusunun yarısının Şii olduğu kabul edilen Irak ve Lübnan'dan ülkemize göç eden ailelerin çocuklarına müfredatta din derslerinin Sünni inancına uygun anlatılacağı belirtilse de bunun nasıl ve ne kadar uygulandığı da bir başka tartışma konusudur. Üstelik Türkiye'deki bütün devlet ve özel okullarında DKAB derslerinin hem müfredatı hem de içeriği Sünni inancı merkeze alsada İslami yorum farklılıkları ve diğer dini inançlar küçümsenmeden saygı çerçevesinde ele alınmaktadır. Fakat bu durumun Yalova'daki okullarda hangi oranda/nasıl uygulandığı ayrıca değerlendirilmesi gereken bir husustur.

Çalışmada ülkemize göç eden ve Yalova'da ikamet eden Iraklı ve Lübnanlıların zorunlu eğitim çağındaki çocuklarının kendi örgün eğitim kurumlarında aldıkları din eğitiminin mahiyeti; amaç, içerik ve yöntem açısından değerlendirilip müfredatın Türk din eğitimi

anlayışına uygunluğu karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Karşılaştırma sonucunda bu okulların din eğitimi müfredatının kazanım ve içerik açısından büyük ölçüde DKAB müfredatıyla uyum sağladığı lakin DKAB programında, mezhepler üstü ve dinler açılımlı öğretim modeli tercih edilmesine karşın Yalova'daki milletlerarası okullarda dini öğrenme modelinin (confessional) öğretim modeli olarak kullanıldığı gözlemlenmiştir. İl millî eğitim müdürlüğü ve okullardan alınan resmi müfredatların incelenmesi sonucunda verilen din eğitiminin kısmen de olsa öğrencilerin sosyo-kültürel uyumunu desteklediği ve toplumsal uzlaşya katkı sağladığı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Acar, Y. (2019). Çokkültürlü Eğitim: Öğretmen Eğitimi ile İlgili Yaklaşımlar. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 36-57.
- Akan, Y. & Arslan, İ. (2008). *Göç Ekonomisi*. Bursa: Ekin Yayınları.
- Akkayan, T. (1996). *Göç ve Değişme*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları 1979 No: 2573.
- Akkır, R. (2019). Din, Sosyalleşme ve Toplumsal Uyum: Suriyeli Mülteciler Örneği. *Şarkiyat*, 11(2), 953-971.
- Aktek, M. & Kaygısız, Ü. (2018). Türkiye'de Göç Yönetimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23, 579-604.
- Baltacı, A., Coşkun, M. K., & Ceylan, İ. (2019). Suriyeli Sığınmacı Öğrencilerin Din Eğitimi Sorunları: Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Öğretmenleri Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Darulfunun İlahiyat*, 30(2), 383-405.
- BM Mülteciler Yüksek Komiserliği Türkiye Temsilciliği. (2022, Mayıs 12). Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme. <https://www.multeci.org.tr/wp-content/uploads/2016/12/1951-Cenevre-Sozlesmesi-1.pdf>
- Cilacı, O. (1985). Yurtdışındaki İşçi Çocuklarının Dinî Problemleri Açısından Türkiye'ye Uyumları Meselesi. *Diyanet İlmî Dergi*, 21(3), 47-57.
- Demir, R., & Okşar, Y. (2018). Suriyeli Öğrencilerin Din Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar: Kilis İli Örneği. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (ÇÜİFD)*, 18(1), 285-312.
- Doğan, M. S. (2001). *Batı Avrupa'da Türk Gençlerinin Din Algılaması ve Dini Davranışları: (Almanya, Hollanda ve Belçika Örnekleri)*. Değişim Yayınları.
- Duruel, M. (2016). Suriyeli Sığınmacıların Eğitim Sorunu. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 30(5), 1399-1414.
- Ekici, S. & Tuncel, G. (2015). *Göç ve İnsan. Birey ve Toplum*, 5(9), 9-22.

- Emin, M. N. (2016). *Türkiye'deki Suriyeli Çocukların Eğitimi*. SETA (Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı).
- Ev, H. (2003). *Almanya'da Çocuklara Yönelik Kur'an ve Dini Bilgiler Kursları*. Tıbyan Yayınları.
- Gemici, E. & Çatal, S. (2019). Göç ve Çokkültürlülük. *Anadolu Strateji Dergisi*, 1(1), 51-60.
- Göç İdaresi. (2022, Haziran 21). İkamet İzinleri. <https://www.goc.gov.tr/ikamet-izinleri>
- Göç İdaresi. (2022e, Haziran 18). Türkiye'de Geçici Koruma. <https://www.goc.gov.tr/turkiye-de-gecici-koruma>
- Güneş, A. (2005). Toplumsal Bir Zorunluluk: Birarada Yaşamak. *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 10(2), 89-103.
- Gürer, B. (2013). Din Eğitimi Politikaları Açısından Batı'da Yaşayan Türklerin Dini Çoğulculuk Algısı. *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (45), 191–296.
- Gürer, B. (2014). Batı'da Yaşayan Türklerin Farklı Dini Gruplarla İletişimleri Bağlamında Din Eğitimi İhtiyaçları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12(27), 135- 164.
- Kaya, M. (2022). Suriyeli Çocukların Eğitiminde Alternatif Eğitim Mekânları: Kurslar. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 21 (3), 1667-1679. DOI: 10.21547/jss.1075072
- Koyuncu, A. (2016, 19-22 Mayıs). Ensar Muhacir Kardeşliğinden Yerli Sığınmacı Dikotomisine Toplumsal Barış ve Suriyeliler Gerçeği. *II. Uluslararası Dini Araştırmalar ve Küresel Barış Sempozyumu*, Saraybosna, Bosna Hersek.
- Kızılabdullah, Y. ve Yürük, T. (2018). The Contribution Of The Religious Culture and Ethics Course On The İntegration Of Children Of Syrians İn Adana. *Turkey. Religious Education*, 113:3, 289-301. Doi: 10.1080/00344087.2018.1456067.
- Mert, İ. & Çıplak, B. (2017). Suriyeli ve Diğer Yabancı Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Adaptasyonu Ve Okul İçi İletişimlerine Yönelik Bir İnceleme. *Uluslararası İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(2), 68-79.
- Mevzuat Bilgi Sistemi. (2022, Haziran 14). Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6458.pdf>
- Mevzuat Bilgi Sistemi. (2022a, Haziran 23). Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4875.pdf>
- Mollaalioğlu, F. N. (2020). Türkiye'den Suriye'ye Gerçekleşen Göçlerin Tarihsel Boyutu. *Çekmece İzü Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(17), 1- 24.
- Mutluer, M. (2003). *Uluslararası Göçler ve Türkiye*. İstanbul: Çantay Kitabevi.

- Özensel, E. (2012). Çokkültürlülük Uygulaması Olarak Kanada Çokkültürlülüğü. *Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of Academic Inquiries)*, 7(1), 55-69.
- Sağlam, İ. (2011). *Batı Avrupa'da Yaşayan Türklere Göre Din Görevlileri ve Cami Etkinlikleri Yeterliliği (Fransa Örneği)*. Bursa: Emin Yayınları.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç. & Nas, E. (2021). Bir Araştırma Yöntemi Olarak Doküman Analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-256.
- Saygın, S. & Hasta, D. (2018). Göç, Kültürleşme ve Uyum. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar- Current Approaches in Psychiatry*, 10(3), 312-333.
- Sezen, Y. (1990). *Sosyolojide ve Din Sosyolojisinde Temel Bilgiler ve Tartışmalar*. İstanbul: İFAV Yayınları.
- Tavukçuoğlu, M. (2000). *Belçika'da Türk Ailesi ve Din Eğitimi*. Konya: Mehir Vakfı.
https://www5.tbmm.gov.tr//develop/owa/tc_anayasasi.maddeler?p3=42
- The UN Refugee Agency. (2022, Haziran 2). Figures at a Glance. <https://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>
- Tosun, A., Yorulmaz, A., Tekin, İ. & Yıldız, K. (2018). Mülteci Öğrencilerin Eğitim Sorunları, Eğitim ve Din Eğitiminden Beklentileri: Eskişehir Örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 107-133. Doi:10.17494/ogusbd.45708.7.
- Tosun, C., Sözen, H., İpek, Y. & Şimşek, V. (2018). Üstün Zekâlı Öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Amasya İlahiyat Dergisi*, (15), 43-76.
- Türk Dil Kurumu. (2022, Mayıs 17). Sözlük. <https://sozluk.gov.tr>
- Yalçın, C. (2004). *Göç Sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yalova İl Millî Eğitim Müdürlüğü (2022, Mart 04), <https://piktes.gov.tr/cms/>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018) *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.